

Doprinos pedagoga uspješnosti škole - kompetencije i druge pretpostavke

Dr. sc. Stjepan Staničić, izv. prof.

Državni stručni skup pedagoga – Pula, 9. travnja 2014.

Struktura izlaganja

1. Uspješna škola
2. Karakteristike uspješne škole
3. Školski pedagog – uloga i područje rada
4. Doprinos pedagoga karakteristikama uspješne škole – kompetencije i druge pretpostavke
5. Zaključci i preporuke

Terminološke nedoumice

dobre škole, uspješne škole, izvrsne škole, učinkovite škole, kvalitetne škole, uzorne škole, napredne škole, ogledne škole, djelotvorne škole...

učinkovitost - efektivnost (effect); djelotvornost – efikasnost (efficiency)

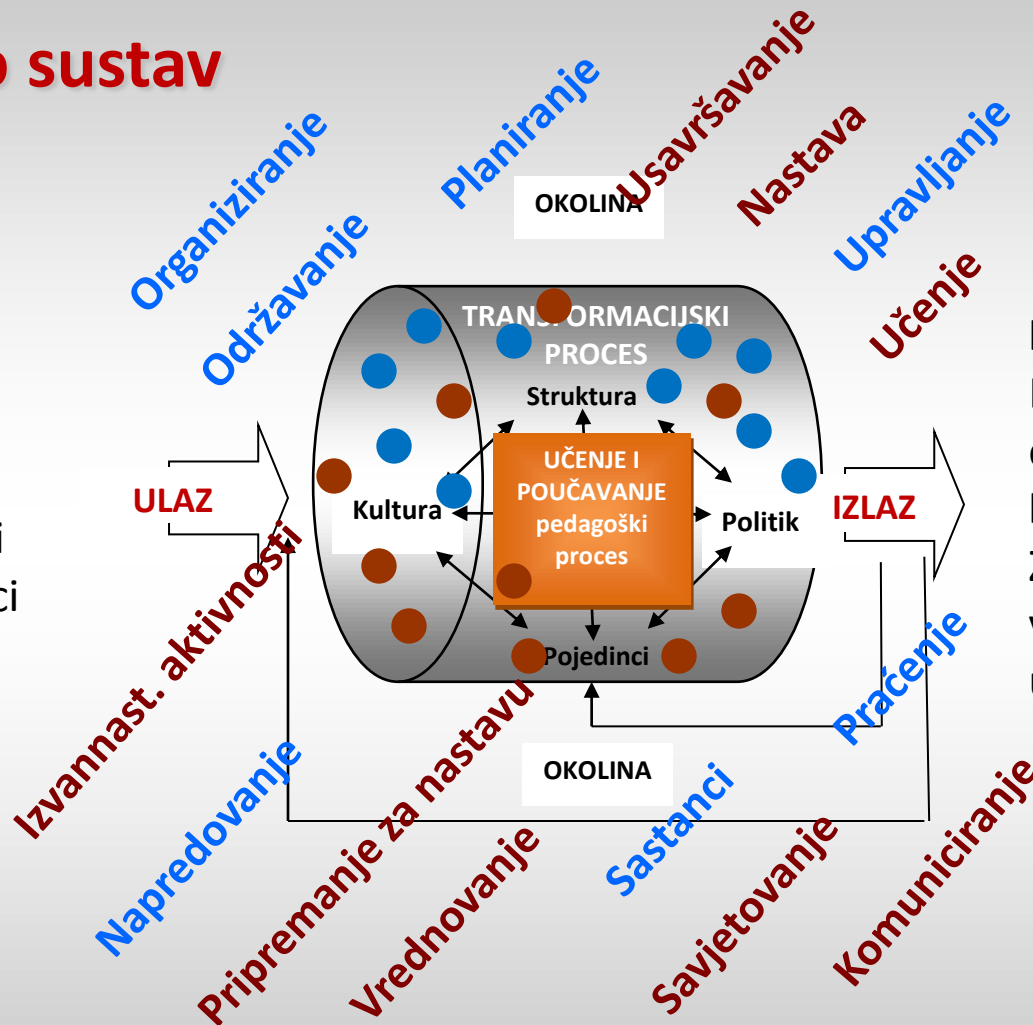
Engleski: good schools , successful schools , excellent schools , effective schools , High-Performing Schools...**Njemački:** gute Schulen, erfolgreiche Schulen, hervorragende Schulen, effektive Schulen, vorbildliche Schulen, Versuchsschulen ,...**Talijanski:** buone scuole, scuole di successo, ottime scuole, scuole efficaci...**Francuski:** de bonnes écoles, réussite scolaire, d'excellentes écoles , des écoles efficaces ...

Uspješna škola:

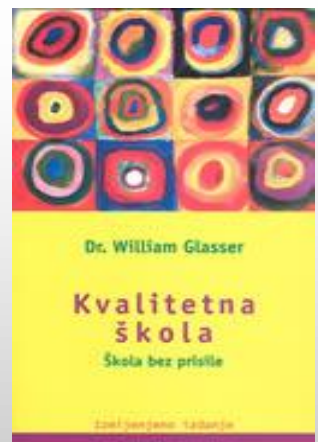
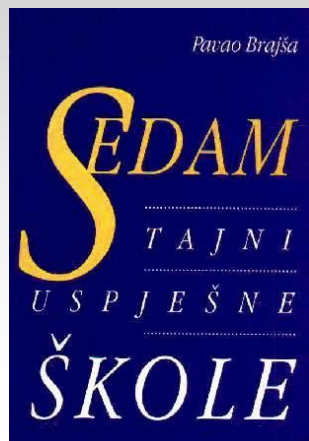
- Postiže zadane ciljeve
- Ostvari željene rezultate (Levine i Lezotte, 1990.)
- **Promiče napredak svih učenika, omogućuje da svi učenici postizu najviše moguće standarde, poboljšava sve aspekte učeničkog uspjeha i razvoja, poboljšava svoju kvalitetu iz godine u godinu (Stoll i Fink, 2000.)**

Škola kao sustav

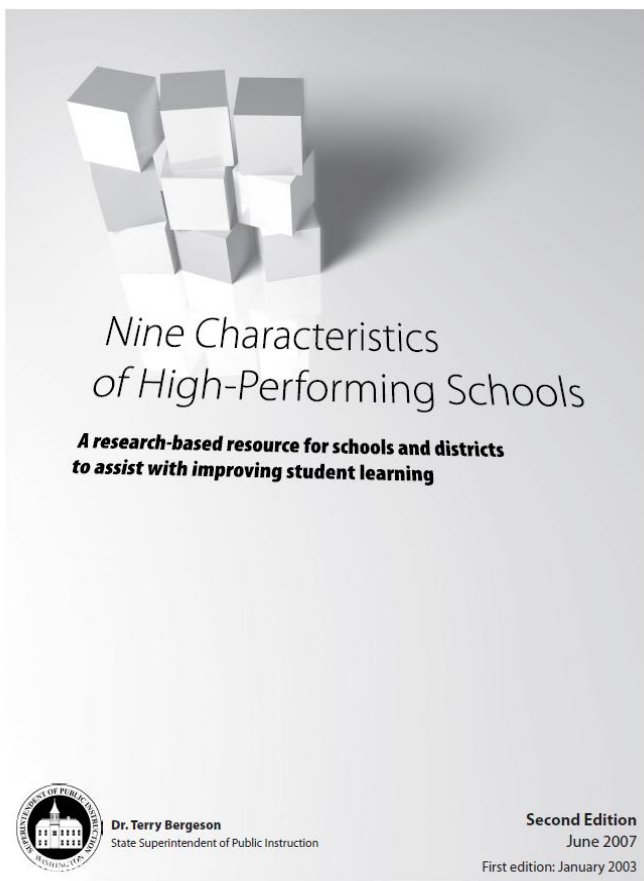
Učenici
Učitelji
Oprema
Programi
Udžbenici
Novac
...

Izlaz (kvantiteta):
Broj pozitivno ocijenjenih učenika
Ishod (kvaliteta):
Znanja, vještine, vrijednosti, navike učenika

Karakteristike uspješnih škola

Shannon, G.S. & Bylsma, P. (2007). **The Nine Characteristics of High-Performing Schools: A research-based resource for schools and districts to assist with improving student learning.** (2nd Ed.). Olympia, WA: OSPI.

- više od 200 istraživanja
- ključne web-stranice, knjige, dokumenti
- instrumenti

Uspješne škole imaju neka zajednička obilježja

Karakteristike uspješnih škola

1. Jasna orijentacija

*U uspješnoj školi svi znaju što im je **cilj**, kamo idu i zašto idu tamo kamo idu. Usmjereni su prema ostvarenju **zajedničke vizije** i svima je jasno koja je njihova uloga u ostvarenju te zajedničke vizije. Orijentacija i vizija se temelje na **zajedničkim vrijednostima i uvjerenjima**.*

2. Visoka očekivanja

*Pedagoški radnici u uspješnoj školi vjeruju da **svi učenici mogu** uspješno učiti i ostvariti visoke standarde. Svjesni su kako neki učenici pritom moraju savladati značajne prepreke, ali te prepreke ne vide kao nepremostive. Učenicima nude **ambiciozno i rigorozno učenje**.*

3. Učinkovito vođenje

*Uspješne škole su dobro vođene. Orijentirane su na **promjene**. Učinkoviti ravnatelji su **proaktivni** i nastoje pomoći tamo gdje je potrebno. Oni razvijaju **školsku kulturu** koja doprinosi učenju i profesionalnom razvoju. Često zaposlenicima dodjeljuju uloge vođenja – primjenjuju tzv. **dijeljeno vođenje**.*

4. Suradnja i komunikacija

*U uspješnoj školi postoji intenzivna **suradnja, komunikacija i timski rad** među učiteljima/nastavnicima i stručnim suradnicima, ali i drugim relevantnim subjektima radne zajednice. Svi su **uključeni i povezani** jedni s drugima na otkrivanju i rješavanju zajedničkih pitanja i problema.*

5. Usklađenost sa standardima

*Kurikulum, nastava i ocjenjivanje u školi su **međusobno usklađeni**, a osobito su usklađeni s **nacionalnim kurikulumom**. Koriste se nastavne strategije i materijali koji potiču **istraživačke** pristupe. Nastavnici razumiju ulogu **ocjenjivanja** učeničkih postignuća i način na koji se ostvaruje.*

6. Praćenje učenja i poučavanja

*U uspješnim školama se učenje i poučavanje **sustavno i učestalo prati**. Osobito se prati učenje i poučavanje **učenika s posebnim potrebama**. Nastava se usklađuje na temelju čestih praćenja napretka i u skladu s potrebama učenika. **Rezultati praćenja** i procjenjivanja koriste se za poduzimanje aktivnosti na poboljšavanju nastave i nastavnih programa.*

7. Profesionalni razvoj

*Naglasak na obrazovanju i **osposobljavanju zaposlenih** u područjima u kojima je najpotrebnije. Povratne informacije dobivene praćenjem učenja i poučavanja **temelj** su za cjelovito i trajno stručno usavršavanje. Potpora profesionalnom razvoju je **uskladena s ciljevima škole** i njezina okruženja.*

8. Poticajno okruženje za učenje

*Uspješna škola pruža sigurno, kulturno, zdravo i intelektualno **poticajno okruženje** za učenje. Učenici se osjećaju **poštovani i povezani** sa školskim osobljem te su uključeni i zaokupljeni učenjem. Nastava je **personalizirana** i odvija se u manjim zajednicama učenja koje omogućuju učestaliji i učinkovitiji **kontakt učenika s nastavnicima**.*

9. Uključenost obitelji i zajednice

*Visoka razina uključenosti **obitelji i zajednice** u život i rad škole. Uspješne škole razvijaju osjećaj da su mnogi drugi, a ne samo zaposleni u školi, **odgovorni za učenička postignuća**. Obitelji, društvena zajednica, lokalno gospodarstvo i brojne druge institucije - imaju **vitalnu ulogu** u odgoju i obrazovanju mladih.*

Uloga pedagoga

*Predviđati, osmišljavati, poticati, usmjeravati
pedagoški razvoj škole
u skladu s potrebama i razvojnim potencijalima učenika.*

(Milat, J. 1978.; Silov, M. 1986.; Staničić, S. 1989.; Mušanović, M. 1992.; Ledić, J. i dr. 2013.)

Razvoj škole znači

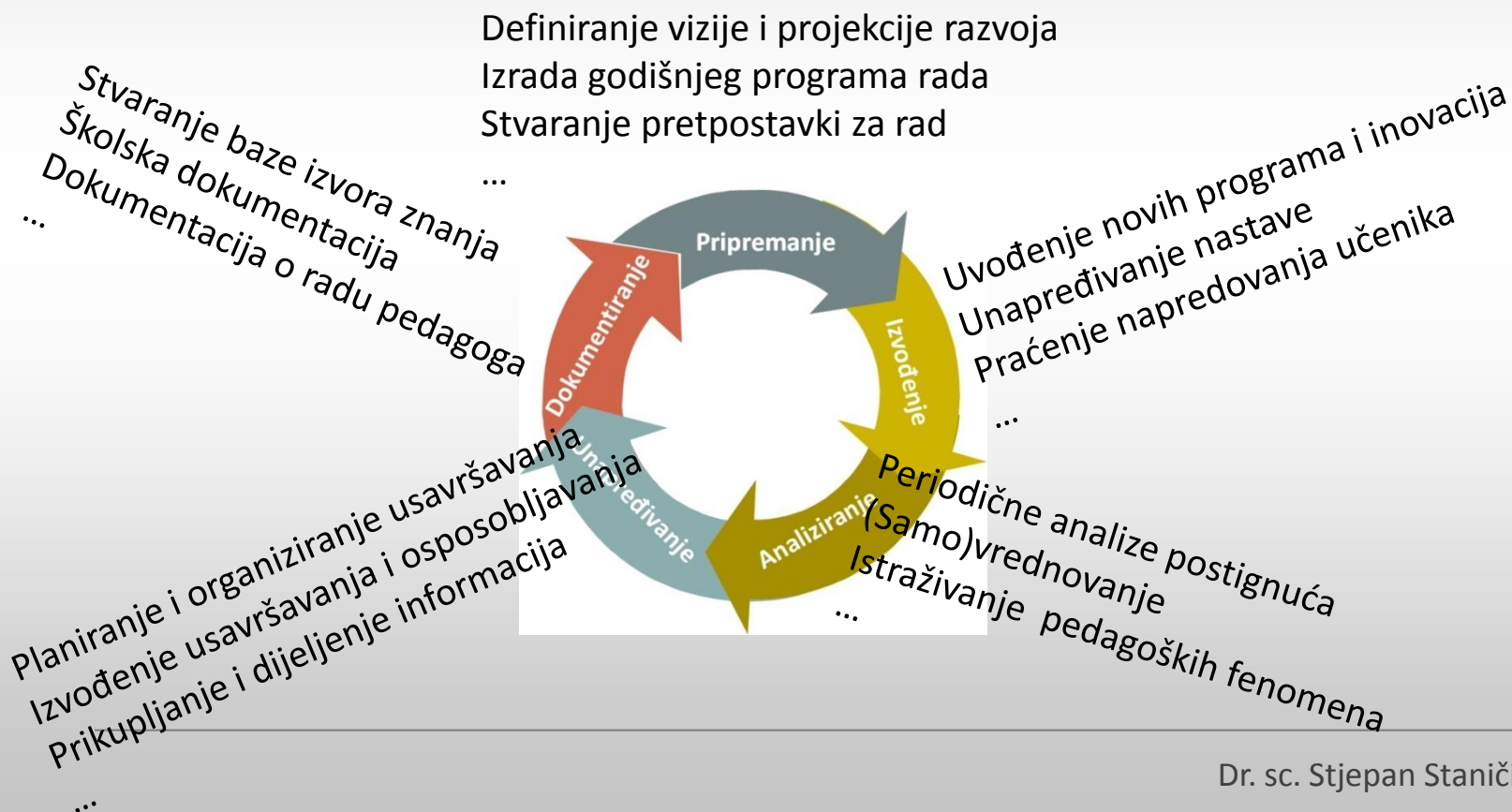
- ✓ **pozitivnu promjenu** - potpunije, bolje, savršenije
- ✓ **poboljšanje**, unapređivanje, podizanje kvalitete

Razvoj je

- ✓ **vidljiv i mjerljiv** - kvantitativno i kvalitativno,
- ✓ podrazumijeva **trajanje** pa je potrebno vrijeme,
- ✓ ima **pozitivan smjer** s usponom u kvaliteti,
- ✓ **ishod** razvoja škole je veća učinkovitost.

Područje rada pedagoga

Inventar aktivnosti pedagoga u školi s ciljem poboljšanja kvalitete pedagoškog procesa i njegovih rezultata.

Pedagog kao **inicijator i koordinator** pedagoškog **razvoja škole**

Pedagoški razvoj škole – put do uspješne škole

Put do uspješne škole – **jačanje karakteristika** koje školu čine uspješnom

Karakteristike uspješne škole i područja mogućeg doprinosa pedagoga – ilustracija

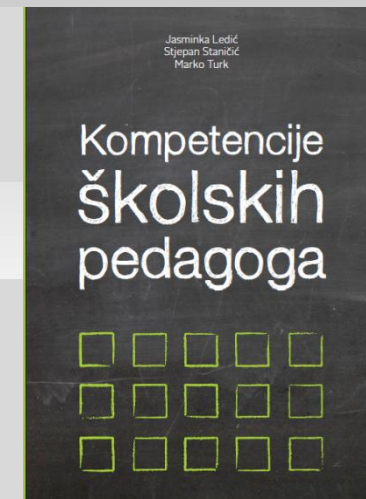
Karakteristika	Odrednice karakteristike	Pedagog – mogući doprinos
1. Jasna orijentacija	<ul style="list-style-type: none"> • osviještena misija • jasna vizija prihvaćena od svih zaposlenih • zalaganje za ciljeve škole • ... 	<ul style="list-style-type: none"> • afirmira misiju škole • priprema vjerodostojne dokaze za promjene • projektira viziju škole, • koncentrira pozornosti, povezuje napore, stvara klimu za konsenzus oko osnovnih ciljeva, ideja i njihova ostvarenja.
2. Visoka očekivanja	<ul style="list-style-type: none"> • od svih se učenika očekuje da postignu visoke standarde • nastavnici vjeruju u sposobnosti učenika da ostvare visoka postignuća • nastavnici intenzivno pomažu svim učenicima u ostvarenju visokih postignuća. 	<ul style="list-style-type: none"> • afirmira očekivanja od učenika u skladu sa njihovim sposobnostima • potiče nastavnike na individualizirani pristup učenicima • osposobljava nastavnike za objektivno sagledavanje sposobnosti učenika • osvještava važnost zahtjeva učenicima na gornjoj granici njihovih sposobnosti
3. Učinkovito vođenje	<ul style="list-style-type: none"> • mnogi zaposlenici na neki način sudjeluju u vođenju škole. • ravnatelj uzima u obzir različite stavove zaposlenika pri donošenju odluka. • svi uključeni u vođenje škole djeluju s integritetom (pouzdana, čestito). 	<ul style="list-style-type: none"> • potiče nastavnike na uključivanje u donošenje odluka važnih za školu • preuzima odgovornost za aktivnosti u funkciji razvoja i unapređivanja škole • zalaže se za uključivanje što većeg broja zaposlenih u aktivnosti razvoja škole • afirmira kolegijalno vođenje

Karakteristike	Odrednice karakteristike	Pedagog – mogući doprinos
4. Suradnja i komunikacija	<ul style="list-style-type: none"> prikupljanje različitih pogleda za donošenje odluka suradnja na rješavanju pitanja funkcioniranja škole rasprave o pitanjima nastave udruživanje u radne timove naglašeno međusobno povjerenje 	<ul style="list-style-type: none"> afirmira timski rad i okuplja nastavnike u radne timove potiče česte rasprave o stručnim pitanjima zalaže se za otvorenost u iznošenju različitih stajališta doprinosi kulturi povjerenja i poštovanja potiče uzajamno pomaganje i dijeljenje znanja, iskustva, ...
5. Usklađenost sa standardima	<ul style="list-style-type: none"> programi usklađeni s nacionalnim kurikulumom nastavnici dobro poznaju zahtjeve propisane nacionalnim standardima materijali o nacionalnim standardima su poznati i dostupni aktivnosti u razredu su intelektualno poticajne nastavnici poznaju i primjenjuju strategije koje jamče uspjeh 	<ul style="list-style-type: none"> skrbi o usklađenosti kurikulumu, nastave i provjeravanja doprinosi punoj informiranosti nastavnika zalaže se za jasno određivanje zahtjeva u nastavi zagovara vrednovanje integrirano u nastavu stvara stručne pretpostavke za uspješnu realizaciju ciljeva nastave potiče nastavnike na poboljšanje vještina
6. Praćenje učenja i poučavanja	<ul style="list-style-type: none"> učenici dobivaju redovite povratne informacije kako mogu poboljšati svoj uspjeh učenici dobivaju dodatnu pomoć kada im je potrebna nastavnici redovito dobivaju povratne informacije o tome kako rade i usklađuju svoj rad učenje i poučavanje je u središtu pozornosti stručnjaka koji prate i vrednuje rad škole 	<ul style="list-style-type: none"> prati razvoj, napredovanja i postignuća učenika intenzivno prati nastavu i prikuplja dokaze o razini kvalitete koja se postiže nastavnicima stalno daje povratne informacije o kvaliteti njihove nastave i područjima u kojima trebaju poboljšavati svoju praksu prati načine provjeravanja znanja učenika nastava je temeljna aktivnost kojom se bavi pedagog – do 50% programa

Karakteristika	Odrednice karakteristike	Pedagog – mogući doprinos
7. Profesionalni razvoj	<ul style="list-style-type: none"> nastavnici dobivaju odgovarajuću stručnu pomoć u područjima koja trebaju poboljšati aktivnosti na području profesionalnog razvoja su u skladu sa školskim ciljevima pojedini djelatnici redovito rade na profesionalnom razvoju kolega nastavnici sebe vide ne samo kao učitelje nego i kao učenike 	<ul style="list-style-type: none"> identificira potrebe profesionalnog razvoja nastavnika stvara profesionalnu zajednicu učenja provodi analize i vrednovanja u funkciji profesionalnog razvoja nastavnika afirmira stručno usavršavanje koje je interaktivno, usmjereno na pitanja škole, nastave i učenika otvara mogućnosti za profesionalni rast i razvoj
8. Poticajno okruženje za učenje	<ul style="list-style-type: none"> školsko okruženje je pogodno za učenje nastavnici pokazuju da im je stalo do svih njihovih učenika učenici poštuju svoje kolege koji su drugačiji od njih nastava je prilagođena individualnim potrebama učenika menadžment razreda kao proces stvaranje produktivne zajednice učenja 	<ul style="list-style-type: none"> potiče povezanost i povjerenje između učenika i nastavnika afirmira kulturu ponašanja u skladu s dogovorenim pravilima potiče stvaranje ambijenta ugodnog za učenje učenici se ohrabruju za kritički odnos prema sadržajima učenja personalizira odnos s učenicima koji imaju teškoća u obitelji i sredini
9. Uključenost obitelji i zajednice	<ul style="list-style-type: none"> uvjerenost kako učenici postižu bolje rezultate ako imaju potporu obitelji škola ulaže poseban trud u suradnju s obiteljima djece posebnih potreba nastavnici učestalo kontaktiraju roditelje roditelji intenzivno uključeni u rad škole suradnja sa školskim okruženjem kako bi se osigurao optimalni razvoj učenika 	<ul style="list-style-type: none"> analizirati i utvrditi stupanj suradnje škole s okruženjem afirmirati poglede kako su mnogi, a ne samo škola odgovorni za razvoj i postignuća učenika poticati na učestalu suradnju s obiteljima i okruženjem kreirati programe za uključivanje roditelja u školski život i rad projektirati dugoročni razvoj suradnje škole i okruženja pratiti i vrednovati suradnju škole i okruženja

Odrednica uspješne škole	mini maln o					opti- maln o
1. Jasna orijentacija						
2. Visoka očekivanja						
3. Učinkovito vođenje						
4. Suradnja i komunikacija						
5. Usklađenost sa standardima						
6. Praćenje učenja i poučavanja						
7. Profesionalni razvoj						
8. Poticajno okruženje za učenje						
9. Uključenost obitelji i zajednice						

Školski pedagozi imaju kompetencije za većinu aktivnosti doprinosa uspješnosti škole!?

Druge pretpostavke za doprinos pedagoga uspješnosti škole

- ✓ Funkcionalnije obrazovanje (fakulteti)
- ✓ Svrhovitije usavršavanje (AZOO i dr.)
- ✓ Jačanje statusa profesije (udruge)
- ✓ Osposobljavanje ravnatelja, učit., nast., odg., sur. (AZOO i dr.)
- ✓ Zakonodavstvo (udruge)
- ✓ Izrada koncepcije (udruge, fak., AZOO, ekspertni tim)
- ✓ Istraživanja (svi – koji znaju)
- ✓ Produkcija literature (svi – koji znaju)
- ✓ Savjetodavna pomoć (svi – koji znaju)

Odlučili ste: vaša škola postat će uspješna (uspješnija)? DA!

Izabrali ste naporan i ustrajan dugogodišnji rad

Vi postajete pedagog uspješne i ugledne škole

- ✓ Utvrdite stanje - gdje se nalazite (instrument)
- ✓ Redefinirajte svoju ulogu i uskladite svoj program s ulogom
- ✓ Istaknite prioritete i predvodite njihovo ostvarenje
- ✓ Rasporedite prioritete i ustrajte - 3 do 5 godina

Očekujete da takva nastojanja podupiru i drugi? DA!

Tražite novu koncepciju vaše profesije i poboljšanje:

- ✓ programa obrazovanja školskih pedagoga
- ✓ uvođenja i stručnog usavršavanja
- ✓ organizacije i sadržaja stručnih ispita
- ✓ praćenja, vrednovanja, licenciranja i napredovanja
- ✓ smisla i sadržaja rada udruga
- ✓ savjetodavnog rada s vama
- ✓ statusa vaše profesije

Dajte sami nesebičan doprinos!

stjepan.stanicic@ri.t-com.hr